

Year: 2018

Volume: 8

Issue: 2

**Journal of Current Researches
on Health Sector
(J o C R e H e S)**

www.stracademy.com/jocheres
ISSN: 2547-9636

Research Article/Araştırma Makalesi

 Crossref doi: 10.26579/jocrehes_8.2.1

Disaster Awareness Research in Family Health Centers: The Case of Elazig*

Bircan ULAş KADIOđLU¹ & Fatoş UNCU²

Keywords

disaster, disaster preparedness, disaster consciousness, Elazig.

Abstract

The most effective way of struggle with disasters is to take measures, against hazards that may possibly cause disasters, for mitigation to reduce losses and damages, before the event happened. For this purpose, disaster awareness needs to be widespread in society. The aim of this research was to determine the basic disaster consciousness and awareness levels of adults in Family Health Centers. This descriptive study was conducted with 1267 adults (704 women, 563 men) in March-May 2015. The data were collected by a questionnaire. It was developed by the researchers including 40 questions (12 questions about socio-demographic characteristics and 10 questions about basic disaster consciousness and 18 questions about disaster preparedness) by conducting a literature review. The mean age of the participants (1267 people) was 39.9 ± 11.7 years. 55.6% of the participants were female. 28% of them held a college degree and 25.6% of them unemployed. 55.6% were directly exposed to a disaster. 85,7% of the participants know that Elazig is the first degree earthquake region. The frequency of basic disaster consciousness training is 41%. Averages of disaster conscious knowledge scores are 8.8 ± 1.34 over 10 points. 89.7% of the participants stated that they did not have an emergency plan. According to findings obtained from this study, disaster awareness levels are high, but a significant number of participants did not make any preparations for emergencies. It is suggested that studies should be carried out to increase disaster awareness level.

Article History

Received
04 July, 2018
Accepted
29 Aug, 2018

Aile Sağlığı Merkezlerinde Afet Farkındalığı Araştırması: Elazığ rneği*

Anahtar Kelimeler

Afet, afet hazırlık, afet bilinci, Elazığ.

zet

Afetlerle mücadele edebilmenin en etkili yolu, afete sebep olacak tehlikelerin doğuracağı zarar ve kayıpları azaltacak önlemleri afetler olmadan önce almaktır. Bunun için afet farkındalığının toplumda yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bireylerin, afetlerle başa çıkabilme konusundaki davranışları, afetlere hazırlıklı olma ve bu konudaki bilgi ve bilinç düzeyleri ile

* Bu çalışmanın zet metni 05-09 Ekim 2015 tarihleri arasında Konya'da düzenlenen 18. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi'nde poster bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Corresponding Author. Dr. Öğr. Üyesi, Firat University, Health Science Faculty, Elazig
bircanulas@firat.edu.tr

² Firat University, Health Science Faculty, Elazig funcu@firat.edu.tr

belirlenmektedir. Bu araştırmada, aile sağlığı merkezlerinde yetişkin bireylerin temel afet bilinci ve farkındalık düzeylerini belirlemek amaçlanmıştır. Tanımlayıcı tipte olan bu araştırma, Mart-Mayıs 2015 tarihlerinde 1267 yetişkin birey (704 kadın, 563 erkek) ile yürütülmüştür. Veriler, literatür incelemesi yapılarak araştırmacılar tarafından hazırlanmış 40 sorudan oluşan anket formu ile toplanmıştır. Soruların 12'si bazı sosyo-demografik özellikleri, 10'u temel afet bilincini ve 18'i afetlere hazırlıklı olma durumunu saptamaya yöneliktir. Yaş ortalaması 33,9±11,7 yıl olan 1267 katılımcının %55,6'sı kadındır. %28'i yükseköğretim mezunu olan katılımcıların %25,6'sını çalışmayan bireyler (işsiz, ev hanımı) oluşurmaktadır. %55,6'sı doğrudan bir afete maruz kaldığını ifade etmiştir. Elazığ'ın birinci derece deprem bölgesi olduğunu bilenler %85,7 (n=1086)'dir. Temel Afet Bilinci eğitimi alma sıklığı %41'dir. Afet bilinci bilgi puanlarına göre; tüm bireylerin ortalaması 10 puan üzerinden 8,88±1,34 puandır. Katılımcıların %89,7'si acil durum planı yapmadığını belirtmiştir. Bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre, afet bilinci bilgi düzeyleri yüksektir fakat katılımcıların önemli bir kısmı acil durumlara yönelik herhangi bir hazırlık yapmamıştır. Afet farkındalık düzeyinin arttırılmasına yönelik çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Makale Geçmişi
Alınan Tarih
04 Temmuz 2018
Accepted
29 Apustos 2018

1. Giriş

İnsanlar için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal yaşamı ve insan faaliyetlerini durdurarak veya kesintiye uğratarak toplulukları etkileyen ve etkilenen topluluğun kendi imkn ve kaynaklarını kullanarak üstesinden gelemeyeceği doğal, teknolojik ve insan kaynaklı olayların sonuçlarına afet denilmektedir (Koç, 2013).

Bu olaylar içinde deprem, sel-taşkın, volkan püskürmeleri gibi doğanın normal bir işlevi olarak gerçekleşenler doğal tehlike olarak nitelendirilir ve afet niteliğini kazanması için insan can ve malının kaybına neden olması gerekir (Erkal & Değerliyurt, 2009).

Sözlük anlamı büyük felaket, bela, yıkım olan 'afet' önceden öngörülememektedir. Kişilerin afet gibi öngörülemeyen olaylarla başa çıkabilme konusundaki davranışları, bu duruma hazırlıklı olma, bilgi ve bilinç düzeyleri ile belirlenmektedir. Olası bir afete karşı hazırlıklı bulunulması gerekir. Mevcut tehlikelerin oluşumu engellenemez, ancak ortaya çıkaracağı zararlar en alt düzeye indirgenerek baş edebilme kapasitesi artırılabilir. Toplumun her kesiminde afet bilincini oluşturmak, olumlu davranışlara teşvik etmek oluşabilecek tehlikelerden en az Őekilde etkilenip, can ve mal kaybını en aza indirmenin yollarından bir tanesidir (İnal ve ark. 2012).

Őu anda felaketlerin önlenemeyeceği gerçeğini kabul ederek, doğanın ve insan kaynaklı felaketlerin neden olduğu hasarı en aza indirmek için çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. En önemlisi, bu çalışmalar Őüphesiz temel afet farkındalığını oluşturmayı amaçlamıştır (zkazan & Yüksel, 2015).

Elazığ ili afet riski taşıyan bir bölgede yer almaktadır ve Elazığ birinci derecede deprem bölgesindedir. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) verilere göre; Elazığ ve çevresinde 08.03.2010 tarihinde, Elazığ ili Maden ilçesi ve çevresinde 23.06.2011 tarihinde ve 7 Eylül 2015 tarihinde Elazığ'ın Karakoçan ilçesinde büyüklükleri 4.4 ile 5.3 arasında değişen deprem afeti meydana gelmiştir (AFAD). Bireylerin gelecekteki deprem olayları için hazırlıklı olup olmaması,

deprem tehlikesi hakkında halk eğitim faaliyetlerinde ne kadar bulduklarından önemli ölçüde etkilenmektedir (Tanaka, 2005).

Bu çalışma; Elazığ il merkezinde yetişkin bireylerin afetlere yönelik bilgi, bilinç ve farkındalık düzeylerini saptamak amacıyla yapılmıştır. Mevcut durumun tespit edilmesi afet farkındalığını artırmaya yönelik çeşitli uygulamaların planlanmasına katkı sağlayabilir. Toplumun afet farkındalığının yüksek olması oluşabilecek büyük kayıpları azaltmada önemli bir faktördür.

2. Yöntem

Tanımlayıcı tipte olan bu araştırma, Mart-Mayıs 2015 tarihlerinde Elazığ il merkezinde yürütülmüştür. Araştırmaya Elazığ İl merkezinde bulunan Aile Hekimliği birimlerinde görev yapan personel ve bu birimlere tanı ya da tedavi amacıyla başvuran bireyler dâhil edilmiştir. Katılımcılara çalışma hakkında bilgi verilerek sözel onamları alınmıştır. Herhangi bir örneklem seçim yöntemine gidilmeden belirtilen tarihler arasında araştırmaya katılmayı kabul eden ve sorulara eksiksiz yanıt veren 18 yaş ve üstü 1267 birey araştırma kapsamında değerlendirilmiştir.

Anket formu, bazı sosyo-ekonomik özellikler ile temel afet bilinci ve afetlere hazırlıklı olmaya yönelik literatür incelemesi yapılarak araştırmacılar tarafından hazırlanmış 40 sorudan oluşmaktadır. Anketin ilk bölümünde katılımcıları tanımlamaya yönelik 12 soru yer almaktadır. Bunlar yaş, cinsiyet, eğitim, çalışma durumu, TAB eğitimi alma durumu, daha önce bir afet yaşama gibi sosyo-demografik bilgilerin edinilmesine yönelik sorulardır. İkinci bölümde 10 adet afet bilinci bilgi sorusu ve 18 adet afetlere hazırlık soruları yer almaktadır.

Afet bilincine yönelik bilgi sorularının 3'ü deprem bilgisi ile ilgili ve 7'si afet bilinci ile ilgilidir. Anket soruları her doğru cevaba 1 puan, yanlış cevaba 0 puan verilerek 10 puan üzerinden değerlendirilmiştir. En düşük puan 0, en yüksek puan 10'dur. Puanın artması, bilgi düzeyinin yüksekliğini gösterir (İnal ve ark. 2012).

Anket formu ile toplanan veriler SPSS 21.0 İstatistik paket programı ile analiz edilmiş ve değişkenler arası ilişkiler sayı, yüzde, t-testi ve ki-kare testi kullanılarak değerlendirilmiştir. P değerinin 0,05'in altında olduğu sonuçlar istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

3. Bulgular

Araştırma kapsamına giren 1267 bireyin yaş ortalaması $33,91 \pm 11,74$ yıldır. %55,6 (n=704)'sı kadın ve %44,4 (n=563)'ü erkektir. Eğitim durumuna bakıldığında %26,2 (n=332)'si ilköğretim ve altı, %45,8 (n=580)'i ortaöğretim ve %28,0 (n=355)'i yükseköğretim mezunudur. Çalışma durumuna göre; katılımcıların %46,7 (n=592)'si çalışan, %25,6 (324)'sı çalışmayan, %24,0 (n=304)'i öğrenci ve %3,7 (n=47)'si emekli bireylerden oluşmaktadır. Doğrudan bir afete maruz kalmış olanlar tüm katılımcıların %55,6 (n=880)'sını ve yakınları arasında afete maruz kalanlar olduğunu ifade edenler %69,5 (n=880)'ini, afet haberlerinin ilgisini çektiğini ifade edenler katılımcıların %85,7 (n=1086)'sini oluşturmaktadır (Tablo 1).

Tablo 1. Araştırma kapsamına girenlerin bazı sosyo-demografik özelliklerine, afet yaşama ve ilgi durumlarına göre dağılımı

Sosyo-demografik özellikler		n	%
Cinsiyet			
	Kadın	704	55,6
	Erkek	563	44,4
Yaş			
	18-24	338	26,6
	25-34	378	29,8
	35-44	296	23,4
	45 ve üstü	255	20,2
<i>Yaş ortalama (\pmSS)= 33,9 (\pm 11,7) yıl; en düşük-en yüksek=18-75 yıl</i>			
Eğitim Durumu			
	İlköğretim ve altı	332	26,2
	Ortaöğretim	580	45,8
	Yükseköğretim	355	28,0
Çalışma Durumu			
	Çalışıyor	592	46,7
	Çalışmıyor	324	25,6
	Öğrenci	304	24,0
	Emekli	47	3,7
Afet yaşama durumu			
	Evet	705	55,6
	Hayır	562	44,4
Yakınlarında afet yaşama durumu			
	Evet	881	69,5
	Hayır	386	30,5
Afet haberlerine olan ilgi			
	Var	1086	85,7
	Yok	181	14,3
Toplam		1267	100,0

Araştırma kapsamına giren bireylerin cinsiyete ve eğitim durumuna göre temel afet bilinci eğitimi alma sıklığı dağılımı Tablo 2’de gösterilmiştir. Kadınlarda eğitim aldığını ifade edenler %38,4 iken erkeklerde %44,2’dir. Fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0,035$). Eğitim düzeyine göre ilköğretim ve altı olan bireylerde bu oran %11,4 iken, ortaöğretim mezunu olanlarda %47,4 ve yükseköğretim mezunu olanlarda %58,0’dır. Fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0,001$) (Tablo 2).

Temel afet bilinci eğitimi aldığını ifade edenler tüm katılımcıların %41($n=519$)’ini oluşturmaktadır. Eğitimini nereden aldıkları sorulduğunda katılımcıların %54,7’si okulda cevabını vermiştir. Afetlere yönelik bilgi kaynakları olarak ikinci sırada %24,1 televizyon ve üçüncü sırada %14,6 ile internet gelmektedir. Bunların dışında kurs, seminer, kitap, tatbikat ve askerde gibi yanıtlar verenler kalan %6,6’lık kısmı oluşturmaktadır.

Tablo 2. Araştırma kapsamına girenlerin cinsiyete ve eğitim durumuna göre temel afet bilinci eğitimi alma durumlarının dağılımı

		Temel Afet Bilinci Eğitimi Alma Durumu					
		Evet		Hayır		Toplam	
		n	% ¹	n	% ¹	n	% ²
Cinsiyet*	Kadın	270	38,4	434	61,6	704	55,6
	Erkek	249	44,2	314	55,8	563	44,4
Eğitim Durumu**	İlköğretim ve altı	38	11,4	294	88,6	332	26,2
	Ortaöğretim	275	47,4	305	52,6	580	45,8
	Yükseköğretim	206	58,0	149	42,0	355	28,0
Toplam		519	41,0	748	59,0	1267	100,0

¹satır yüzdesi

²sütun yüzdesi

* X²:4,461 SD:1 p:0,035

** X²:151,334 SD:2 p<0,001

Afet bilinci bilgi puanlarına göre; tüm bireylerin ortalaması 10 puan üzerinden 8,88±1,34 puandır. Kadınların puan ortalaması (8,83±1,42) ile erkeklerin puan ortalaması (8,96±1,24) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır (p=0,07). Eğitim durumuna göre bilgi puanları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır (p<0,001). Eğitim durumu arttıkça bilgi puanları ortalaması da artmaktadır. (Tablo 3).

Tablo 3. Araştırma kapsamına girenlerin cinsiyete ve eğitim durumuna göre afet bilinci bilgi puanları dağılımı

		Afet bilinci bilgi puanları				
		n	Ort	SS	p	t
Cinsiyet	Kadın	704	8,83	1,42	0,07	-1,812
	Erkek	563	8,96	1,24		
Eğitim Durumu	İlköğretim ve altı	332	8,35	1,72	<0,001	40,182
	Ortaöğretim	580	9,01	1,19		
	Yükseköğretim	355	9,20	1,01		
Toplam		1267	8,88	1,34		

Tablo 4. Araştırma kapsamına girenlerin temel afet bilinci eğitimi alma durumuna göre afet bilinci bilgi puanları dağılımı

	Temel Afet Bilinci Eğitimi Alma Durumu			p	t
	Evet n=519	Hayır n=748	Toplam n=1267		
Afet Bilinci Bilgi Puanları	9,18±1,12	8,67±1,44	8,88±1,34	<0,001	6,743

Temel afet bilinci eğitimi aldığını ifade edenlerin afet bilinci bilgi puan ortalaması (9,18±1,12) eğitim almamış olanların puan ortalamasından (8,67±1,44) yüksektir. Fark istatistiksel olarak anlamlıdır (p<0,001). (Tablo 4).

Araştırma kapsamına girenlerin afetlere hazırlıklı olma, bilgi ve biliş düzeyine yönelik bazı ifadelerinin dağılımı Tablo 5'te gösterilmiştir. Elazığ'da afet riski olduğunu ifade edenler %93,4 (n=1184)'tür. Afet riski olduğunu ifade edenlere hangi tür afet riski olduğu sorulduğunda tamamına yakını (%97,8) deprem yanıtını

vermiştir. Elazığ'ın birinci derece deprem bölgesinde olduğunu bilenlerin oranı %85,7 (n=1086)'dir.

Afete hazırlık sorularına verilen yanıtlar incelendiğinde katılımcıların %89,7 (n=1136)'si acil durum planı yapmadığını belirtmiştir. Evini afetlere karşı sigorta yaptırdığını belirtenlerin oranı %31,4 (n=398)'tür. 'Yetkililerce evinizde dayanıklılık kontrolü yapıldı mı' sorusuna 'hayır' yanıtı verenler %75,5 (n=956) ve 'Evinizde deprem sırasında sığınabileceğiniz güvenli bir yer belirlediniz mi' sorusuna 'hayır' yanıtı verenler %69,6 (n=882) ile çoğunluktadır. 'Evinizde yüksek dolapları, mobilyaları ya da duvara asılı büyük objelerden (ayna, resim vb.) herhangi birini sabitlediniz mi?' sorusuna 'evet' yanıtı verenler tüm katılımcıların %49,1(n=622)'ini oluşturmaktadır. Afet çantası hazırladığını ifade edenlerin oranı %8,2'dir. (Tablo 5).

Tablo 5. Araştırma kapsamına girenlerin afete hazırlıklı olma durumuna yönelik bazı ifadelerin dağılımı

	n	%
Elazığ'da afet riski var		
Evet	1184	93,4
Hayır	83	6,6
Elazığ'da hangi tür afet riski var		
Deprem	1055	89,1
Deprem+yangın	67	5,7
Deprem+sel	36	3,0
Diğer	26	2,2
Elazığ 1. Derece deprem bölgesi		
Doğru	1086	85,7
Yanlış	181	14,3
Evinizde acil durum planı		
Var	131	10,3
Yok	1136	89,7
Afetlere karşı evini sigorta yaptırma		
Evet	398	31,4
Hayır	869	68,6
Yetkililere dayanıklılık kontrolü yaptırma		
Evet	311	24,5
Hayır	956	75,5
Deprem sırasında evde sığınmak için güvenli bir yer belirleme		
Evet	385	30,4
Hayır	882	69,6
Evdeki eşyaları (dolap, mobilya, büyük obje vb.) sabitleme		
Evet	622	49,1
Hayır	645	50,9
Afet çantası hazırlama		
Evet	99	7,8
Hayır	1168	92,2
Toplam	1267	100,0

4. Tartışma

Elazığ il merkezinde aile sağlığı merkezlerinde 1276 yetişkin birey ile afet farkındalığını saptamaya yönelik yürütülen bu çalışmada katılımcıların afetler

hakkındaki bilgi ve biliş düzeyleri ile afetlere hazırlıklı olma durumları incelenmiştir. Bu çalışmada katılımcıların yarıya yakını erkek ve yarıdan biraz fazlasını da kadın bireyler oluşturmaktadır.

Afet farkındalığı ve afetlerden etkilenme durumu kültürel farklılık gösterir. Katılımcıların cinsiyet ya da ırk gibi bazı özelliklerinin incelenmesi önemlidir. Ayrıca önceki deneyimlerde etkili bir faktör olabilir (Goodman & West-Olatunji, 2009). Doğrudan bir afete maruz kalmış olanlar tüm katılımcıların %55,6'sını oluşturmaktadır.

Oral ve arkadaşları tarafından yapılan Türkiye'de deprem deneyimi ve hazırlık çalışmasının sonuçları, yaşam yeri, deprem deneyimi ve hazırlık arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Önceden deprem tecrübesine sahip olanlar, önceden deprem deneyimi olmayanlara göre daha yüksek bir hazırlık yapmışlardır (Oral ve ark., 2015).

Afet haberlerinin ilgisini çektiğini ifade edenler katılımcıların %85,7'sini oluşturmaktadır. AFAD (2014)'ın çalışmasına göre de Türkiye'de ve dünyada meydana gelen afet haberlerinin ilgisini çektiğini belirtenlerin oranı yüzde 84'tü. Sonuçlar benzerdir.

Türkiye'de afetlere sık rastlanmasına rağmen, afet hazırlık ve önlemlerinin olmaması ve afet kültürünün olmaması toplumun afetlere karşı direncini azaltan şartlardır. Kişisel düzeyde, eğitim eksikliği, okuryazarlık ve güvenliğin önemini göz ardı etmek, hazırlıkları kısıtlayan diğer zorluklardır (Koçak ve ark., 2015).

Tüm katılımcıların %41'i temel afet bilinci eğitimi aldığını ifade etmiştir. Hem cinsiyete göre hem de eğitim seviyesine göre temel afet bilinci eğitimi alma sıklığı farklılık göstermektedir. Erkeklerde ve eğitim seviyesi yüksek olanlarda temel afet eğitimi alma sıklığı da istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Afet bilinci bilgi puanları ortalaması da eğitim durumu arttıkça artmaktadır. Yapılan karşılaştırmalarda afet bilinci bilgi puanlarının temel afet bilinci eğitimi alanlarda almayanlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Doğal afetlerle mücadelede bireylerin eğitim seviyeleri oldukça önemlidir. Bireylerin doğal afetlere yönelik eğitim ve bilgi seviyeleri arttıkça, doğal afetlerin neden olduğu maddi ve manevi zararların boyutları, bireylerin doğal afetlere yönelik hazırlıkları ve doğal afetlere yönelik tutum ile davranışları da değişmektedir (Koç, 2013).

Temel afet bilinci eğitimi aldığını ifade edenlere bu eğitimi nereden aldıkları sorulduğunda katılımcıların yarıdan fazlası okuldan aldığını ifade etmiştir. Yazılı ve görsel medyanın eğitime katkısı bu alanda daha gerilerdedir.

Bireylere doğal afet bilinci kazandırma yönünde basının bir kaygı taşıyıp taşımadığını, yazılı basının doğal afet eğitimine ne kadar yer verdiğini tespit etmek amacıyla yapılan bir araştırmada doğal afet haberlerine bakıldığında en fazla haberin depremle ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bunun iki önemli nedeni bulunmaktadır. İlki Türkiye'nin bir deprem ülkesi olmasıdır. İkincisi ise depremlerin Türkiye'de büyük can ve mal kayıplarına yol açmasıdır. Ayrıca yazılı basınında doğal afetlerle ilgili eğitici haberlerde bulunmuştur (Koç, 2013).

Araştırma grubumuzu oluşturan bireyler Elazığ'da ikamet etmektedir. %93,4'ü Elazığ'da afet riski olduğunu farkındadır. Afet riski olduğunu ifade edenlerin tamamına yakını (%97,8) deprem afeti riskinin olduğunu belirtmiştir. Ayrıca Elazığ'ın birinci derece deprem bölgesinde olduğunu bilenler katılımcıların %85,7'sini oluşturmaktadır. Katılımcıların genel olarak bilgi puanları yüksektir.

Tehlikenin farkında olan bireylerin afetlere yönelik hazırlıklı olup olmadığını gösteren en önemli faktörlerden biri kişisel afet planı olup olmamasıdır. Afetlere hazır olmak için öncelikle kişisel afet planı yapmak gerekmektedir. Bu planda oluşabilecek her türlü afet durumunda kişinin afet sonrası ilk günlerini karşılayacak temel ihtiyaçları belirlenmelidir.

Bu çalışmada afete hazırlık sorularına verilen yanıtlar incelendiğinde katılımcıların %89,7 (n=1136)'si acil durum planı yapmadığını belirtmiştir. Evini afetlere karşı sigorta yaptırmaya sıklığı (%31,4), deprem sırasında sığınabileceği güvenli bir yer belirleme oranı (%30,4) oldukça düşüktür. Evdeki eşyaları sabitleyenler katılımcıların yaklaşık yarısını oluşturmaktadır.

Bütün dünyadaki örnekler gösteriyor ki afetlere karşı hazırlıklı olmak birçok can ve mal kaybını önlemektedir. Felaketten kaynaklanan kayıpları en aza indirmek için afet öncesi hazırlık seviyesi hayati önem taşımaktadır (Özkazanç & Yüksel, 2015). Bu çalışmada katılımcıların afetlere hazırlık düzeyleri oldukça düşüktür.

İnsanları afetler konusunda eğitmeden ve doğal afetlere karşı bireylerde bir farkındalık oluşturmadan doğal afetlerin etkilerini azaltmak mümkün değildir (Koç, 2013). Toplumda bir afet bilinci oluşturulmalıdır. Bu bilinç toplumun her kademesine benimsetilmelidir. İnsanlara sembolik çalışmalarla değil gerçeğe yakın tatbikatlarla birebir afet eğitimleri verilmelidir. Afetlere karşı oluşturulacak ulusal bilinç, toplumun bütün bireyelerine aşılmalıdır (Erkal & Değerliyurt, 2009). Büyük afetlere hazır olmakla ilgili yürütülen bir çalışmada elde edilen sonuçlar doğrudan deneyimin gücünü destekledi. Geçmiş deneyimleri hatırlamanın önemin yanında dolaylı deneyim yaratarak kamu bilincini artırmak ve uygun eylemleri motive etmek gerektiği vurgulanmıştır (Guo Yu & Yiwei Li, 2016).

5. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre Elazığ il merkezinde bireylerin afet bilinci bilgi düzeyleri yüksektir. Katılımcıların yarıdan fazlası doğrudan bir afete maruz kalmıştır. Yaşadığı bölgenin özellikle deprem riski taşıdığı bilincinde olan katılımcıların önemli bir kısmı acil durumlara yönelik herhangi bir hazırlık yapmamıştır. Temel afet bilinci bilgi düzeyi yüksek olmasına karşın, çoğunluğun gerekli tedbirleri almamış olması ve hazırlık yapmaması üzerinde durulması gereken bir konudur. Afet farkındalık düzeyinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması ve alınması gereken tedbirlere daha fazla dikkat çekilmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) <https://www.afad.gov.tr/>
- Erkal T., Değerliyurt M. (2009). Türkiye’de Afet Yönetimi. *Eastern Geographical Review*, 14 (22), 147-164.
- Goodman R.D., West-Olatunji CA. (2009). Applying Critical Consciousness: Culturally Competent Disaster Response Outcomes. *Journal of Counseling & Development*, 87. 458-465.
- Guo Yu, Yiwei Li. (2016) Getting ready for mega disasters: the role of past experience in changing disaster consciousness. *Disaster Prevention and Management*, 25 (4), 492-505.
- İnal E., Kocagöz S., Melikşah T. (2012). Temel Afet Bilinç ve Hazırlık Düzeyinin Saptanmasına Yönelik Bir Araştırma. *Türkiye Acil Tıp Dergisi*, 12 (1), 15-19.
- Koç H. (2013). Türk Basınının Doğal Afetlere İlişkin Bakış Açısını Belirlemeye Yönelik Bir İnceleme. *Journal of World of Turks-ZfWT*, 5(2), 121-137.
- Koçak H., Çalışkan C., Kaya E., Yavuz Ö., Altıntaş KH. (2015). Determination of individual preparation behaviors of emergency health services personnel towards disasters. *Journal of Acute Disease*, 4(3), 180–185.
- Oral M., Yenel A., Oral E., Aydın N., Tuncay T. (2015). Earthquake experience and preparedness in Turkey. *Disaster Prevention and Management*, 24 (1), 21 – 37.
- Özkazanç S., Yüksek UD. (2015). Evaluation of Disaster Awareness and Sensitivity Level of Higher Education Students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 197, 745-753.
- Tanaka, K. (2005). The impact of disaster education on public preparation and mitigation for earthquakes: a cross-country comparison between Fukui, Japan and the San Francisco Bay Area, California, USA. *Applied Geography*, 25, 201–225.

© Copyright of Journal of Current Researches on Educational Studies is the property of Strategic Research Academy and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.